

Kirjaamo.um@gov.fi

LAUSUNTO

13.12.2023

HVK/2023/00840

Lausuntopyyntö Ulkoministeriön lausuntopyyntö 10.11.2023 VN/26656/2022

Johdanto

Ulkoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta ja laiksi rikoslain 46 luvun muuttamisesta.

Huoltovarmuuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja on perehtynyt lausuntopyyntöön ja sen taustalla olevaan materiaaliin.

Huoltovarmuuskeskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleisesti

Lakiuudistuksen tavoite kansallisen sääntelyn yhteensovittamiseksi vientivalvonta-asetuksen kanssa ja vientivalvonnan tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi on hyvin perusteltu ja kannatettava.

Kansallisen sääntelyn päivittäminen siten, että varmistetaan kansallisen sääntelyn yhteensopivuus EU-sääntelyn kanssa ja varmistetaan sääntelyn tehokas toimeenpano ovat erittäin hyvä tapa edetä tässä kokonaisuudessa. Lisäksi nykyisen lain rakenteessa tunnistetut muutostarpeet on mielekästä huomioida tässä samassa yhteydessä.

Tarkoitus varmistetaan vientivalvonnan tavoitteiden tehokas toteutuminen ja sen tueksi ehdotetut toimet liittyen viranomaisten toimivaltuuksiin vientivalvonnassa ja kansallisen valvontaluettelon lisäämiseksi ovat hyvin perusteltuja ja toivottuja.

Keskeiset ehdotukset

Esityksen keskeinen muutos sääntelyssä liittyy siihen, että laista on tarkoitus poistaa suoraan

sovellettavan vientivalvonta-asetuksen kanssa päällekkäinen ja paikoin ristiriitainen sääntely. Tämä sääntelymuutos päällekkäisyyksien poistamiseksi on erinomainen.

Uuden lain 1 luku vientivalvontaan liittyviä viranomaistehtäviä hoitaisivat jatkossakin ulkoministeriö ja Tulli. Tämä on viranomaistoiminnan kannalta keskeinen ja luonteva linjaus.

Lain 2 luvun osalta lain 6 §:ssä ehdotetaan säädettävän kansallisista lupavaatimuksista ja kauttakulun kiellosta, eli sellaisista mahdollisuuksista asettaa lupavaatimuksia ja kieltää kauttakulku, joista ei ole säädetty vientivalvonta-asetuksessa. Tärkeää on, että lupavaatimuksia ja kauttakulun kieltä on mahdollista laajentaa kansallisesti varsinkin tilanteissa, joissa valvontaluetteloon kuulumaton tuote on tai on mahdollisesti tarkoitettu käyttöön, joka merkittävästi vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta.

Lain 7 §:ään ehdotetaan säännöstä kansallisesta valvontaluettelosta. Pykälän mukaan lain liitteeksi

ehdotetussa kansallisessa valvontaluettelossa mainittujen kaksikäyttötuotteiden vientiin

Suomesta Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle vaadittaisiin jatkossa vientilupa. Edellä mainittuun liitteeseen ehdotetaan kvanttitekologiaan liittyviä tuotteita, edistyneiden puolijohteiden valmistusteknologiaan liittyviä tuotteita ja materiaaaliteknologisia laitteita ja teknologiaa. Näillä teknologioilla nähdään selkeät yhteydet ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen kehitykseen. Tämä ehdotettu säännös on tärkeä ja lisää osaltaan valvontaa ja kokonaisturvallisuutta.

Lain 3 lukuun ehdotetaan säännöksiä viranomaisten toimivaltuuksista.

Lain 18 §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan ulkoministeriö voisi pyytää lausuntoa ulkopuoliselta asiantuntijalta kaksikäyttötuotteen teknisten ominaisuuksien arvioinnissa. Tämä ehdotus on tärkeä, sillä viranomaisella itsellään ei kaikissa tilanteissa ole tarvittavaa teknistä erikoisosaamista.

Lain 4 luvun kauttakuljetusta koskevaa sääntelyyn liittyen on kiistatta tarve kansallisesti säätää niistä menettelyistä, joita sovelletaan kaksikäyttötuotteiden kauttakulkua koskevissa toimenpiteissä.

Pääasialliset vaikutukset

Esitetyllä sääntelyllä arvioidaan olevan vaikutuksia yritysten toimintaan. Tilanteessa, jossa kaikille toiminnanharjoittajille voidaan arvioida syntyvän joitain kustannuksia uuteen sääntelyyn perehtymisestä, on keskeistä huolehtia, etteivät kustannukset nouse korkeiksi.

Esitetyllä sääntelyllä on viranomaisista ensisijaisesti vaikutuksia ulkoministeriön ja Tullin toimintaan. Esitys koskien mahdollisuudesta tietojenvaihtoon aiempaa laajemman viranomaisjoukon kanssa, on tervetullut ja tehostaa osaltaan vientivalvontatehtävien käytännön hoitamista. Tullin toimivaltuuksien osalta sääntelyn muutos on keskeinen aineettomien kaksikäyttötuotteiden viennin

valvonnan osalta. Tämä tärkeä lisä takaa sen, että Tullin käytössä on muuta valvontaa vastaavat toimivaltuudet tässä aineettomien kaksikäyttötuotteiden viennin valvonnan kokonaisuudessa.

Vientivalvonnan tavoite estää kaksikäyttötuotteiden joukkotuhoseisiin liittyvä käyttö, epätoivottu sotilaallinen käyttö tai muutoin Suomen ja laajemmin EU:n etujen ja tavoitteiden vastainen käyttö on kannatettava ja lisää osaltaan yhteiskuntien turvallisuutta ja vakautta.

Vientivalvontasäätelyn tavoite varmistaa ulkomaisten kaksikäyttötuotteiden saatavuus Suomessa ja suomalaisten yritysten pääsy kansainvälisille teknologiamarkkinoille tukee hyvin kansallisen huoltovarmuuden tavoitteita ja elinkeinoelämän tarpeita.

Liikkumavaran käyttö

Suomen osalta tulee säilyttää riittävä kansallinen liikkumavara kansallisesti tärkeissä asioissa. Keskeistä on, että nykyisen kaltaisessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa Suomea tai Suomen aluetta ei hyödynnetä esim. joukkotuhoseiden kehittämiseen liittyvässä toiminnassa tai sotilaallisessa käytössä aseidenvientikiellon kohteena olevissa maissa.

Rikoslain 46. luku

Esitetyt muutokset ovat perusteltuja ja linjassa esitetyn kaksikäyttötuotteiden vientivalvontaa koskevan säätelyn kanssa. Lisäksi uudistuksen yhteydessä tarkoitus poistaa vientivalvonta-asetuksen kanssa päällekkäisiä velvoitteita ja muita säännöksiä on oikeansuuntainen.

Lisätiedot Lisätietoja antaa Johtava varautumisasiantuntija Mauri Vierula (mauri.vierula@nesa.fi, 0295 051 045).

	Arvo	Nimi
Liitteet	-	
Jakelu	kirjaamo.um@gov.fi	
Tiedoksi	-	